

Ett jämställt Kalmar län

En regional strategi 2024–2027

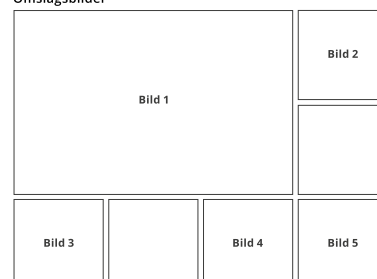

Länsstyrelsen
Kalmar län

ETT JÄMSTÄLLT KALMAR LÄN
En regional strategi 2024-2027

Titel: Ett jämställt Kalmar län – En regional strategi 2024-2027
Författare: Länsstyrelsen Kalmar län
Ansvarig enhet: Enheten för social hållbarhet
Rapportnummer: 2024:11
Utgivningsår: 2024
Omslagsbilder: Camilla Zilo (bild 1)
Simon Camillo (bild 2)
Pexels (bild 3 och 4)
Mostphotos (bild 5)

Omslagsbilder

Förord

Tillsammans för ett jämställt Kalmar län.

Jämställdhet är en grundläggande mänsklig rättighet. Den betonar alla människors lika värde och rätten att fritt göra sina livsval. I ett större perspektiv är den också en förutsättning för det goda samhällets utveckling och en hållbar ekonomisk tillväxt. Därmed utgör den också lösningen på många av de utmaningar vi står inför.

Vårt mål är att alla oavsett kön i Kalmar län, ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vi är ännu långt därifrån. För att nå dit behöver vi på alla nivåer ett strategiskt och medvetet arbete som identifierar och utmanar alla de strukturer, normer och värderingar som står i dess väg. I detta har inte bara samhället utan också var och en av oss ett tydligt ansvar.

Vår förhoppning är att denna uppdaterade jämställdhetsstrategi för länet ska kunna ta oss en bit på vägen. Men kampen för lika villkor och möjligheter måste – oavsett landvinningar – ständigt hållas aktuell och levande.

Tillsammans kan vi skapa ett jämställt Kalmar län.

Kalmar 17 januari, 2024

Allan Widman
Landshövding i Kalmar län

Allan Widman. Foto: Länsstyrelsen Kalmar län

Innehåll

FÖRORD	3
ETT JÄMSTÄLLT KALMAR LÄN	5
Vad är problemet?	5
Jämställdhetsintegrering – ett uppdrag som omfattar offentlig verksamhet	5
Mål för arbetet	6
ATT NÅ ETT JÄMSTÄLLT KALMAR LÄN	7
Fokusområden och förslag till insatser	7
Fokusområde 1: Ekonomisk jämställdhet och jämställd arbetsmarknad	8
Fokusområde 2: Jämställdhet och jämlikhet inom civil beredskap	10
Fokusområde 3: Utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden	12
Fokusområde 4: Jämställd hälsa	16
Fokusområde 5: Bekämpa och förebygga mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor.....	20
Att ansluta sig till strategin	24
Att följa upp strategin	25
AVSLUTNING	26
ANSLUTNA VERKSAMHETER	27
BILAGA 1	28
Bakgrund	28
BILAGA 2	34
Verktyg och metoder	34
BILAGA 3	40
Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor Regional handlingsplan för Kalmar län 2024-2026.....	40

Ett jämställt Kalmar län

Vad är problemet?

Jämställdhetsarbetet har i många fall kommit långt. Sverige är det mest jämställda landet i EU.¹ Men det finns fortfarande mycket kvar att göra för att uppnå jämställdhet. Utvecklingen för ett jämställt samhälle har inom många områden de senaste åren avstannat och i vissa delar backat.

Jämställdhetsmyndigheten och flera statliga utredningar konstaterar att Sverige har långt kvar till att definieras som jämställt. Kalmar län är inget undantag och har dessutom i några områden större utmaningar när det gäller jämställdhet än riket som helhet.

I KALMAR LÄN SER DET UT SÅ HÄR:

- Makten är ojämnt fördelad mellan män och kvinnor
- Det finns skillnader mellan kvinnor och män när det gäller arbetsvillkor, lön och inkomst
- Unga kvinnor och män gör könsstereotypa utbildningsval och könssegregeringen på arbetsmarknaden är tydlig
- Det finns stora hälsoskillnader mellan grupper av kvinnor och män, både när det gäller upplevd hälsa, psykisk ohälsa, suicid och arbetsplatsolyckor
- Omsorgsgivande och föräldraledighet är ojämnt fördelat mellan män och kvinnor
- Det finns stora könsskillnader när det gäller studieresultat och examen
- Det finns ett utbrett våld mot kvinnor
- Få verksamheter bedriver ett aktivt och systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering

Jämställdhetsintegrering – ett uppdrag som omfattar offentlig verksamhet

Sedan 1994 samordnar länsstyrelserna arbetet med jämställdhetsintegrering med fokus på att uppnå det jämställdhetspolitiska målet *Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.*² 2016 fick Länsstyrelserna regeringsuppdrag om att ta fram regionala jämställdhetsstrategier för varje län. Jämställdhetsintegrering. Syftet är att skynda på utvecklingen regionalt.

Strategin *Ett jämställt Kalmar län* innehåller nationella och regionala jämställdhetsmål som är kopplade till länets utmaningar och fem prioriterade fokusområden. Till varje fokusområde finns förslag till delmål och insatser som kan vara ett stöd för det lokala arbetet. För det nationella delmålet och fokusområdet *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra* finns dessutom en nationell strategi och handlingsplan (se bilaga 2).

Strategin bygger på att alla verksamheter i Kalmar län bidrar i ett aktivt förändringsarbete utifrån sina förutsättningar. Ambitionen är att varje organisation kan använda strategin för att konkretisera de övergripande målen för Kalmar län till verksamhetsanpassade mål och insatser som är relevanta lokalt. De som kan använda strategin är aktörer som på olika sätt är verksamma i Kalmar län, så som statliga myndigheter, förbund, länets kommuner, Region, lärosäten, civilsamhällesorganisationer och näringslivsaktörer.

Strategin är framtagen i bred samverkan med Region Kalmar län, Kommunförbundet i Kalmar län, myndigheter och kommuner. Den kommer att revideras vid behov.

1 EUs jämställdhetsorgan European Institute for Gender Equality (EIGE) Gender Equality Index | European Institute for Gender Equality (eui.eu)

Mål och myndighet - En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken - (regeringen.se)

2 Jämställdhet - (regeringen.se)

Mål för arbetet

Allt arbete med jämställdhet i Sverige utgår från det övergripande nationella jämställdhetspolitiska målet: *Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.*

MÅLET HAR SEX DELMÅL:

1. **En jämn fördelning av makt och inflytande** Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och forma villkoren för beslutsfattande.

2. **Ekonomisk jämställdhet** Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

3. **Jämställd utbildning** Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

4. **Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet** Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha samma möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

5. **Jämställd hälsa** Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa och erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

6. **Mäns våld mot kvinnor ska upphöra** Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.³

STRATEGIN HAR UTÖVER NATIONELLA DELMÅL ETT SPECIFIKT REGIONALT DELMÅL:

7. **Verksamheter i Kalmar län bedriver ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering.**

3 www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstalldhet/mal-for-jamstalldhet

Att nå ett jämställt Kalmar län

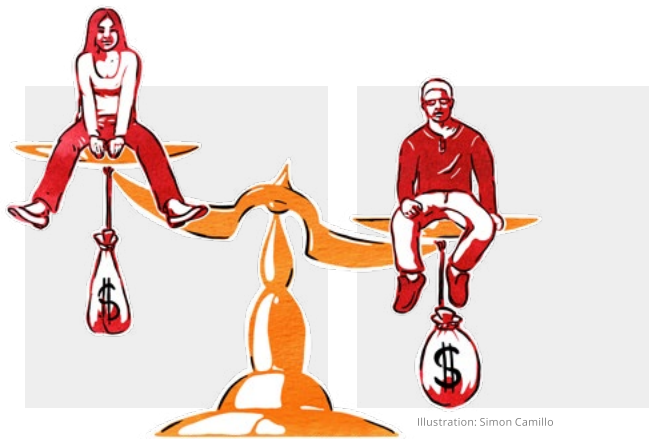
Foto Nils Carlsson

Fokusområden och förslag till insatser

Strategin för 2024–27 bygger på de sex jämställdhetspolitiska delmålen, ett regionalt delmål samt fem fokusområden. Fyra av dem är av regeringen prioriterade fokusområden. Jämställd hälsa är ett område som vi i Kalmar län valt att lägga till för att motsvara identifierade utmaningar i länet.

PRIORITERADE FOKUSOMRÅDEN I KALMAR LÄN

- Ekonomisk jämställdhet och jämställd arbetsmarknad
- Jämställdhet och jämlikhet inom civil beredskap
- Utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknad
- Jämställd hälsa
- Bekämpa och förebygga mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor

Fokusområde 1: Ekonomisk jämställdhet och jämställd arbetsmarknad

Kvinnor och män arbetar generellt inom olika sektorer och med olika yrken. Kvinnor arbetar oftare inom offentlig sektor med människor i vård- och omsorgsyren, män inom privat sektor med industri- eller teknikyrken. Arbetsmarknaden i Kalmar län är tydligt könssegregerad med könstraditionella val. Löneskillnader har minskat under flera år, men ökar igen.

I riket, såväl som i Kalmar län har kvinnor en lägre disponibel inkomst än män, högre andel deltidsarbete och mindre kapitalinkomster. Idag finns ett inkomstgap mellan kvinnor och män på omkring 20 procent. Detta innebär att kvinnors disponibla inkomst är 80 procent av männens, en skillnad som i princip är oförändrad sedan 1995.

Kvinnor tar dessutom ett större ansvar för det obetalda hem- och omsorgsarbetet, barn och familj i form av föräldraledighet och anhörigstöd. Fler kvinnor än män känner sig diskriminerade i arbetslivet på grund av kön. Ytterligare faktorer, såsom socioekonomisk bakgrund, födelseland, ålder och utbildning påverkar möjligheten till arbete och jämställd ekonomi samt egenmakt. I arbetet för att kvinnor och män ska ha lika möjligheter till ekonomisk självständighet lyfts utrikes födda kvinnor fram som en prioriterad grupp.

Kalmar län har en hög andel unga som inte fullföljer grundskola eller gymnasieskola med godkända betyg. Det finns skillnader i kön när det gäller att klara skolan där pojkars skolresultat generellt är lägre än flickors. Socioekonomiska faktorer som bakgrund, bostadsort eller område, funktionsförmåga eller föräldrars utbildningsbakgrund påverkar också resultat⁴.

LÄNSSTYRELSEN BIDRAR GENOM ATT:

- Utveckla samverkan mellan näringsliv och kommunal förvaltning och myndigheter med fokus på "Inkludering, jämställdhet och mångfald"
- Förvalta och utveckla struktur för samverkan där frågor om jämställdhet integreras i arbetet med Agenda 2030, Barn och unga, folkhälsa och nätverk som riktar sig till förskola och skola
- Synliggöra och sprida kunskap om arbetsvillkor i länet
- Utveckla och sprida metoder och verktyg
- Utveckla arbetet med statistik, indikatorer och nulägesanalyser

⁴ scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/levnadsforhallanden/jamstalldhet/jamstalldhetsstatistik/pong/tabell-och-diagram/indikatorer/ekonomisk-jamstalldhet

Fakta Kalmar län Ekonomisk jämställdhet (regionkalmar.se/faktakalmarlan)

Fokusområde 1: Ekonomisk jämställdhet och jämställd arbetsmarknad

Verksamheter anslutna till Kalmar läns regionala jämställdhetsstrategi kan bidra genom att:

Problemområde	Förslag på insats	Du som kan bidra är	Delmål
Arbetsmarknaden i Kalmar län är könsuppdelad. Det finns skillnader i lön, villkor och status mellan kvinnodominerade och mansdominerade arbetsplatser 	☐ Synliggöra statistik, analys och indikatorer inom området ekonomi och jämställda arbetsvillkor. ☐ Aktiviteter för att främja pappors uttag av föräldrapenning. ☐ Genomföra könskonsekvensanalyser av pulsmätningar och medarbetarupplevelser och arbetsplatser. ☐ Integrera ett våldsförebyggande arbete som arbetsgivarfråga. ☐ Förmedla kunskap om konsekvenser för ett ojämställt hem och omsorgsarbete. ☐ Öka kunskap om normkritik och genusmedvetenhet och dess betydelse för studie och yrkesvägledning. ☐ Integrera jämställdhet och normkritik i förskola och skola.	Arbetsgivare inom privat och offentlig sektor, studie- och yrkesvägledare vid skolor	» Kvinnor och män har likvärdiga villkor för delaktighet och inflytande i beslutsfattande arbete. » Kvinnor och mäns villkor för att kombinera hem och omsorgsarbete med lönearbete och utveckling är likvärdiga.
Samverkan mellan näringsliv och kommunal verksamhet samt myndigheter behöver stärkas när det gäller jämställdhet, inkludering och mångfald 	☐ Utveckla samverkansforum och erfarenhetsutbyte med fokus på jämställdhet, inkludering och mångfald. ☐ Integrera aspekter av jämställdhet i befintliga forum som näringslivsaktörer deltar i, exempelvis företagsnätverk och liknande.	Näringslivsaktörer, privata företag, kommunala bolag	» Jämställdhet är en synligt integrerad del i näringslivet. » Det finns en god och behovsstyrd samverkan mellan aktörer i länet med gemensamt mål om jämställdhet.
Kunskap om jämställdhet och hur det påverkar tillväxt och näringslivsfrågor behöver öka 	☐ Ta del av nyhetsbrev, rapporter och forskning samt sprida dem internt i verksamheter. ☐ Lyfta teman kring jämställdhet och arbetsvillkor på arbetsplatsträffar.	Näringslivsaktörer, privata företag, kommunala bolag	» Kunskap och kompetens om jämställda villkor ökar.

Foto av Mosphotos

Fokusområde 2: Jämställdhet och jämlikhet inom civil beredskap

I tider av kris och krig har vi ansvar för att skydda värden av jämställdhet och jämlikhet. Kriser innebär att vi behöver ta snabba beslut. Det finns då en risk att perspektiv som rör jämställdhet och mänskliga rättigheter tappas bort. Kris och krig påverkar kvinnor och mäns möjlighet att få sina rättigheter tillgodosedda. I arbetet med civil beredskap är det viktigt att

ha förmågan att identifiera hur en händelse och insatser påverkar olika grupper och att behoven ser olika ut.

För att klara de belastningar som samhället ställs inför under kris eller krig behöver förmågan att säkerställa jämställdhet och jämlikhet vara en integrerad del i arbetssätt, planering och förberedelser. Det bidrar till att identifiera och analysera hur händelser påverkar grupper olika och att fatta medvetna beslut med hänsyn till kvinnor och män, flickor och pojkar.⁵

LÄNSSTYRELSEN BIDRAR GENOM ATT:

- Säkerställa att jämställdhet,- och jämlikhetsaspekter finns med i det förberedande arbetet och vid det operativa krisledningsarbetet
- Stödja kommuner och Regioner i deras arbete med planering, lägesbilder och nulägesanalyser
- Sprida kunskap och erfarenhet regionalt som nationellt, exempelvis genom Länsstyrelsens Funktionsstöd – mänskliga rättigheter och jämställdhet, Rätt att försvara eller material från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

⁵ www.msb.se/sv/om-msb/vart-uppdrag/jamstalldhet-och-jamlikhet/
www.jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/nyheter/hur-paverkas-jamstalldheten-av-en-storm-en-pandemi-och-av-ett-vapnat-angrepp/

Fokusområde 2: Jämställdhet och jämlikhet inom civil beredskap

Verksamheter anslutna till Kalmar läns regionala jämställdhetsstrategi kan bidra genom att:

Problemområde	Förslag på insats	Du som kan bidra är	Delmål
I kris och krig riskerar aspekter av jämlikhet och jämställdhet tappas bort. Kris och krig kan både utmana för givet tagna rättigheter men också förstärka traditionella och begränsande könsroller 	☐ Lyfta fram och belysa frågor om jämställdhet och mänskliga rättigheter inom civil beredskap. ☐ Genomföra grundanalys för jämställdhet och jämlikhet i risk och sårbarhetsanalyser. ☐ Ta fram rutiner, stöd och checklistor så att jämställdhet och frågor om makt finns med i organisering, planering och analys.	Kommun, myndighet	» Jämställdhet är en integrerad del i allt arbete med civil beredskap. Jämställdhet finns med i planering, i nulägesanalyser och utförande av arbetet. » Information och kommunikationsinsatser är kvalitetssäkrade utifrån ett genusmedvetet och normkritiskt perspektiv.
Kunskap och kompetens om hur olika grupper av kvinnor och män, pojkar och flickor och ickebinära drabbas av krig och kris behöver utvecklas 	☐ Kartlägga och identifiera kunskapsluckor när det gäller jämställdhet. ☐ Kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte om hur man gör könskonsekvensanalyser i arbetet med civil beredskap och för att utveckla en krigsorganisation. ☐ Implementera metodstöd så som t.ex. Rätt att försvara.	Kommun, myndighet	» Tagga beslut, avvägningar och prioriteringar är motiverade utifrån jämställdhet och jämlikhetsaspekter. » Det finns kompetens och rutiner för att göra könskonsekvensanalyser. » Arbetet med civil beredskap har förmåga att identifiera hur flickor och pojkar, män och kvinnor samt ickebinära drabbas och påverkas av kris och kris.
Krishantering, krigsföring och civil beredskap har traditionellt sett varit ett mansdominerat område som präglats av ideal kopplat till maskulinitet 	☐ Kunskapshöjande insatser som ökar medvetenhet om hur förväntningar kopplat till kön kan påverka arbetet.	Kommun, myndighet	» Män och kvinnors kompetens tas med likvärdigt i processer med civil beredskap och i arbetet med att bygga ett civilt försvar. Ansvar och roller fördelas utifrån kompetens och förmågor utan förutfattade meningar om kön och könstillhörighet. » Normkritik och genusmedvetet förhållningssätt genomsyrar verksamheten.

Fokusområde 3:

Utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden

Både nationellt och i Kalmar län har färre kvinnor ett arbete jämfört med utrikesfödda män. Orsakerna kan vara såväl strukturella och systematiska som individuella. Många hinder är bortom individernas kontroll. Därför är det viktigt med en nära samverkan mellan nyckelaktörer i länet för att främja utrikes födda kvinnors möjligheter till arbete.

Särskilt prioriterad grupp är utrikes födda kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden och speciellt fokus är på kvinnor som är anhöriginvandrare. Kvinnor som är anhöriginvandrare är en grupp som är svår att nå ut till och som i mindre utsträckning tar del av insatser som främjar inträde på arbetsmarknaden.

Varför halkar utrikes födda kvinnor efter i etableringen? En utmaning är att etableringen ofta sammanfaller med att ta hand om barn. Likaså, att utformningen av etableringsprogrammet missgynnar kvinnors etablering eftersom aktiviteter sker på tider som inte passar med familjelivet. Övriga faktorer som påverkar möjligheten till arbete är exempelvis ålder, utbildning, födelseland eller funktionsförmåga.

På individnivå handlar det om rätten till lika tillgång på insatser, att delta i samhället på lika villkor och att ha en trygg försörjning och ekonomisk självständighet. Utrikes födda kvinnor som arbetar eller studerar har bättre förutsättningar att leva ett självständigt och tryggt liv utan ekonomiskt beroende. Likaså minskar utsatthet för våld och isolering i hemmet, det bidrar till en god hälsa med goda livsvillkor.

Utifrån ett samhällsperspektiv, bidrar en ökad andel utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden till en större kompetensförsörjning och därmed bredare rekryteringsutbud. Detta i sin tur skapar förutsättningar för en starkare välfärd med högre sysselsättningsgrad och en bättre hälsa hos befolkningen. Studier visar även att etablering för utrikes födda kvinnor har

positiva effekter för barn till kvinnorna. Det ger barnen en högre levnadsstandard och ökad ekonomisk trygghet i familjen, men skapar även en förebild för barnen i sin mamma, ökar barnens framtidstro och bidrar till ökad delaktighet i samhället.⁶

LÄNSSTYRELSEN BIDRAR GENOM ATT:

- Ta fram regionala prioriteringar för utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden vid utlysning av statsbidraget §37.
- Inkludera utrikesfödda kvinnors etablering som fokus vid Kalmar läns integrationsråd
- Främja samverkan med familjecentraler, öppna förskolor och mötesplatser och genomföra utbildningstillfällen kring materialet "Informationssverige" för personal som kommer i kontakt med målgruppen.
- Främja samverkan med centrala myndigheter såsom Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Statens Servicecenter och erbjuda kunskapshöjande insatser för att utmana normer och öka kunskap om målgruppen.
- Tillsammans med arbetsgivare utveckla metoder för att utveckla arbetet med en jämställd vägledning till arbete och studier, och föra dialog mellan arbetsgivare för att bredda och öka mångfalden vid rekrytering.

6 Delmål 2: Ekonomisk jämställdhet | Jämställdhetsmyndigheten (jamstalldhetsmyndigheten.se)

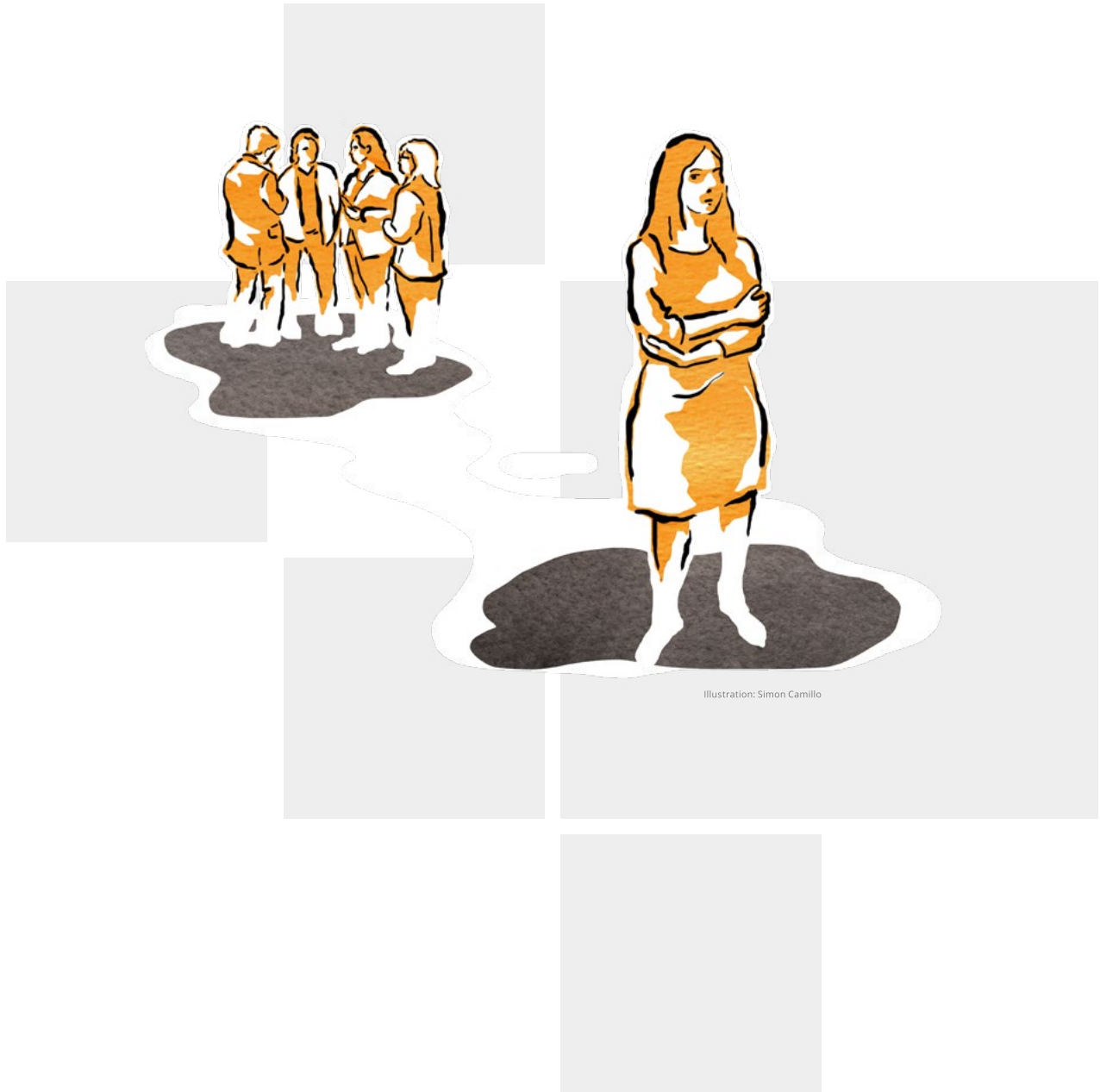
Arbetskraftsundersökningarna (AKU) (scb.se)

Stärkta möjligheter genom samverkan - insatser för att underlätta utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden (2022:13) | Jämställdhetsmyndigheten (jamstalldhetsmyndigheten.se)

Fokusområde 3: Utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden

Verksamheter anslutna till Kalmar läns regionala jämställdhetsstrategi kan bidra genom att:

Problemområde	Förslag på insats	Du som kan bidra är	Delmål
Utrikesfödda kvinnor halkar oftare efter i etablering, och har sämre tillgång till arbetsmarknadsinsatser. Utrikesfödda kvinnors inträde på arbetsmarknaden tar för lång tid och tar längre tid än för motsvarande grupper av män. 	☐ Delta i samverkansprocesser, språkprogram, mentorsprogram samt skapa kontaktnät. ☐ Aktivt främja och uppmuntra kvinnors möjlighet till hem och omsorgsarbete på lika villkor.	Arbetsförmedling, Försäkringskassa, Migrationsverk, kommun, samordningsförbund, utbildningsanordnare	» Det finns goda förutsättningar för utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknad i Kalmar län. » Gemensamma kontaktytor synliggör kvinnors erfarenheter och kompetens vilket förkortar tiden till egenförsörjning och främjar kvinnors fulla och faktiska deltagande i samhällslivet. » Kvinnor och män har lika tillgång till de insatser som erbjuds. » Barn får skyndsamt plats i barnomsorg och skola kan därmed vara avgörande för att kvinnor ska kunna ta del av arbetsmarknadsinsatser och SFL.
Det finns begränsande normer och stereotypa uppfattningar som styr val, förmedling och resurser när det gäller etablering och arbetsmarknad. Det saknas kunskap om utrikes födda kvinnors förutsättningar och behov 	☐ Utveckla kunskap om etablering av utrikesfödda kvinnor.	Kommun, myndighet, näringslivsaktörer, arbetsgivare	» Att vägen till arbete för utrikes födda kvinnor blir kortare. » Att kommuner kan testa metoder och utveckla samverkan, via statsbidrag för att underlätta etablering på arbetsmarknaden för utrikes födda kvinnor.
Det finns brister i samverkan mellan olika aktörer 	☐ Söka statsbidrag för integrationsinsatser för etablering av utrikesfödda kvinnor.	Kommun, myndighet, näringslivsaktörer, arbetsgivare, civilsamhälle	» Att kommuner kan testa metoder och utveckla samverkan med andra aktörer, via statsbidrag för att underlätta etablering på arbetsmarknaden för utrikes födda kvinnor.
Utrikes födda kvinnor upplever sig diskriminerade i mötet med myndigheter, arbetsgivare och andra samhällsaktörer 	☐ Genomföra kunskapshöjande insatser inom interkulturellt bemötande och kommunikation som har utgångspunkt i utrikes födda kvinnors erfarenheter och upplevelser av kontakt med myndigheter, arbetsgivare och andra samhällsaktörer.	Kommun, myndighet, näringslivsaktörer, arbetsgivare	» Gemensamma kontaktytor synliggör kvinnors erfarenheter och kompetens vilket förkortar tiden till egenförsörjning och främjar kvinnors fulla och faktiska deltagande i samhällslivet.

Fokusområde 4:

Jämställd hälsa

Män har generellt en högre självskattad hälsa jämfört med kvinnor, i Kalmar län såväl som i riket generellt. Psykisk ohälsa är den vanligaste orsaken till sjukfrånvaro i Sverige och den stressrelaterade psykiska ohälsan dominerar framför allt bland kvinnor. Sjukpenningtalet i Kalmar län ligger högre hos kvinnor jämfört med män. Psykisk ohälsa ökar bland unga, särskilt diagnostiseringen av depressioner och ångestsjukdomar. Ökningen är tydligast bland flickor mellan 10 och 17 år. Nästan dubbelt så många kvinnor som män får någon form av vård för psykisk ohälsa. Samtidigt är två tredjedelar av de som tar sitt liv, män. Kalmar län har högre antal fullbordade suicid jämfört med riket. För båda könen finns också ett mönster som visar att det är vanligare med suicid bland de med kortare utbildning och lägre inkomst.

Andelen i befolkningen i Kalmar län som upplever sig stressade har också ökat över tid och kvinnor upplever sig stressade i högre utsträckning än män. Andelen pojkar och flickor som skattar sin hälsa som mycket eller ganska god har stadigt minskat över tid och det är stor skillnad mellan pojkar och flickors skattning. Flickor rapporterar lägre skattad hälsa än pojkarna. Generellt skattar män sin hälsa högre jämfört med kvinnor men samtidigt så dör fler män än kvinnor i självmord, i olyckor på arbetsplats samt i hjärt- och kärlsjukdomar samt cancer.

Medellivslängden har ökat i Sverige för både män och kvinnor, däremot ökar inte lågutbildade kvinnors medellivslängd lika snabbt som för de med högre utbildningsnivå. I gruppen, lågutbildade kvinnor minskar nu medellivslängden. Kvinnor med funktionsnedsättning är den grupp som skattar sin hälsa sämst i jämfört med andra grupper.

Om kvinnor behandlas eller bemöts utifrån kunskap och praxis som utvecklats utifrån män som norm kan ojämställdhet skapas, även om bemötandet eller behandlingen är densamma. Detsamma gäller om män skulle behandlas utifrån kunskaper och metoder som huvudsakligen grundade sig på forskning om kvinnor. Kvinnor och män är delvis olika och detta måste såväl vård som övrig forskning ta hänsyn till för att nå jämställdhet.

En viktig folkhälsoutmaning är att främja alla individers möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället. Andel kvinnor som avstått från att gå ut ensamma av rädsla är i Kalmar län lägre än riksgenomsnittet än i riket. Detta påverkar kvinnors möjligheter att leva ett liv med egenmakt.⁷

LÄNSSTYRELSEN BIDRAR GENOM ATT:

- Utveckla samverkan med civilsamhälle, kommunförbund, myndigheter och region med fokus på barn och unga.
- Integrera jämställdhet i länets övergripande folkhälsoarbete. Utveckla och sprida metoder för jämställd och genusmedveten folkhälsa.
- Sprida kampanjer, verktyg och metoder som har genusförändrande syfte gentemot verksamheter för barn och unga.
- Stärka social hållbarhetsperspektiv inom arbetet med Agenda 2030
- Sprida kunskapshöjande insatser via nätverk med fokus på psykisk hälsa, barn och unga, pedagogiska frågor, våldsförebyggande och brottsförebyggande arbete.

⁷ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/jamstalldhet-i-sverige/delmal-5-jamstalld-halsa/>
Fakta Kalmar län (regionkalmar.se/faktakalmarlan)
Nationella folkhälsomål och målområden – Folkhälsomyndigheten (folkhalsomyndigheten.se)

Fokusområde 4: Jämställd hälsa

Verksamheter anslutna till Kalmar läns regionala jämställdhetsstrategi kan bidra genom att:

Problemområde	Förslag på insats	Du som kan bidra är	Delmål
Kalmar län har hög andel i suicid. Framför allt i gruppen män 65+. Kvinnor är överrepresenterade när det gäller sjukskrivningar och den psykiska ohälsan ökar bland unga kvinnor. Män och pojkars psykiska ohälsa behöver synliggöras. Hem och omsorgsarbete behöver delas lika 	☐ Anordna regelbundna hälsofrämjande utbildningsinsatser. ☐ Utveckla och implementera metoder för att fånga unga pojkars och flickors psykiska ohälsa. ☐ Integrera ett normkritiskt perspektiv i syn på kropp, biologi, sexualitet, kön och föräldraskap. Säkra upp likvärdigt bemötande samt jämställdhetssäkra diagnostisering. ☐ Synliggöra ojämlika villkor inom vård och omsorg, särskilt när det gäller primärvård, förlossningsvård och reproduktiv hälsa, samt ha målgruppsspecifika insatser. ☐ Utveckla kunskap om och införa rutiner/metoder för att anpassa arbetssituation, underlätta föräldraskap och därmed underlätta balans mellan fritid och arbete.	Kommun, Region, företagare, myndigheter	» Ökad kunskap för hur personal kan stötta och bemöta personer med psykisk ohälsa. » Minska ohälsoskillnader mellan grupper av kvinnor, flickor pojkar och män. » Minska kvinnors och mäns psykiska ohälsa. Synliggöra pojkars och mäns uttryck för ohälsa. » God självskattad hälsa hos pojkar och flickor/män och kvinnor.
Arbetet med statistik inom jämställdhetsområdet kopplat till hälsa och orsakssammanhang behöver utvecklas och synliggöras 	☐ Utveckla arbetet med statistik, analys om barn och unga hälso-tillstånd samt uppväxtvillkor.	Kommun, Region, näringslivsaktörer	
Kvinnors rädsla och otrygghet i det offentliga rummet är större än mäns rädsla och otrygghet 	☐ Samhällsplanering utifrån ett trygghetsskapande, brottsförebyggande och jämställt perspektiv.	Kommun, Region, näringslivsaktörer	» Minskad känsla av otrygghet.

Foto: Pexels

Fokusområde 5:

Bekämpa och förebygga mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor

Våld mot kvinnor är ett av de allvarligaste uttrycken och den yttersta konsekvensen av ett samhälle som inte är jämställt. Män står för majoriteten av allt våldsutövande i samhället. Våldet förekommer oberoende av förövarens eller offrets etnicitet, klass, sexualitet, ålder eller funktionsnedsättning.

"Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom att denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något den vill" (Per Isdal)

I Sverige dödas cirka 15 kvinnor varje år av en före detta eller nuvarande partner. Det är i genomsnitt mer än en kvinna i månaden. För män är motsvarande siffra strax under tre fall om året. I polisregion Syd (Kronoberg, Skåne, Blekinge och Kalmar) anmäldes 4000 våld i nära relation. 84 procent av dem anmäldes av en kvinna där förövaren var en man. I Kalmar län är det dubbelt så många kvinnor som män som är oroliga för att utsättas för misshandel, siffran är ännu högre när det gäller oro för att utsättas för sexuella övergrepp. När det gäller självrapporterad utsatthet för sexualbrott är det 6,3 procent kvinnor i förhållande till 0,3 procent män av befolkningen i Kalmar län som rapporterat sexualbrott.

Ungdomar i åldern 15–24 år är den grupp i samhället som är mest utsatta för våld. Pojkar är i större utsträckning utsatta för fysiskt våld i offentliga miljöer och flickor är i större utsträckning utsatta för sexuellt våld och våld i nära relationer. I Sverige har nästan 60 procent av ungdomar i åldern 15–19 år varit utsatta för våld eller trakasserier i den egna kärleksrelationen. Den tydligaste könsskillnaden är att tjejer rapporterar om utsatthet för upprepat våld, medan killar rapporterar om utsatthet som i större utsträckning berör enstaka tillfällen.

Målet "Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet" avser alla former av våld:

- Våld i nära relation
- Hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning
- Prostitution och människohandel med fokus på sexuella ändamål
- Sexualiserat våld oberoende av relation
- Kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen i reklam, medier och pornografi, i syfte att reproducera föreställningar om kvinnors underordning.

Mäns våld mot kvinnor är det begrepp som regeringen använder i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa våldet. Begreppet innefattar också det våld som pojkar, män och hbtqi-personer blir utsatta för och det våld som kvinnor, flickor och hbtqi-personer utövar. Begreppet visar på en maktobalans mellan könen. Kunskap om makt och våld samt om stereotypa könsnormer är därför grundläggande i arbetet mot mäns våld.

Våldet för med sig stora konsekvenser i mänskligt lidande, men också stora samhällskostnader för bland annat hälso- och sjukvården, rättsväsendet, socialförsäkringar och det sociala välfärdssystemet. Varje år uppskattas de svenska kostnaderna för könsrelaterat våld mot kvinnor, förlorad livskvalitet inkluderat, till 39,7 miljarder kronor.⁸

Regional handlingsplan

Länsstyrelsen Kalmar län har tillsammans med Region Kalmar län och Kommunförbundet Kalmar län tagit fram en regional handlingsplan för delmål 6 (se bilaga 2). Handlingsplanen bygger på regeringens nationella strategi, målen i Agenda 2030 samt ett flertal övriga internationella överenskommelser. Handlingsplanen är utformad för att ge vägledning i det regionala och lokala arbetet med att ta fram handlingsplaner för den egna verksamheten som bidrar till att uppnå de nationella målen.

Handlingsplanen riktar sig till aktörer i länet med skilda uppdrag och förutsättningar inom verksamhetsområdet. Alla mål i handlingsplanen berör alltså inte alla aktörer.

LÄNSSTYRELSEN BIDRAR GENOM ATT:

- Ge stöd till lokala och regionala aktörer för att utveckla kunskap, dialog och samverkan inom det våldsförebyggande arbetet.
- Utveckla regionala strategier och handlingsplaner i samverkan med andra aktörer och följa upp arbetet i länet.
- Erbjud utbildningar och sprida metoder och kunskapsmaterial till kommuner, regioner, myndigheter, civilsamhällesorganisationer och näringsliv.
- Sammankalla nätverk som bidrar till lärande och erfarenhetsutbyten.
- Fånga upp viktiga utvecklingsfrågor i länet och vidareförmedla dem till den nationella nivån.

8 Sveriges farligaste plats är i hemmet | Polismyndigheten (polisen.se)
bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2023-10-11-nationella-trygghetsundersokningen-2023.html
jamstalldhet Smyndigheten.se/jamstalldhet-i-sverige/delmål-6-mans-vald-mot-kvinnor-ska-upphora

Fokusområde 5: Bekämpa och förebygga mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor

Verksamheter anslutna till Kalmar läns regionala jämställdhetsstrategi kan bidra genom att:

Problemområde	Förslag på insats	Du som kan bidra är	Delmål
Kunskap om våld och specifikt mäns våld behöver utvecklas 	☐ Sprida och genomföra webbutbildningar Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer från Nationellt centrum för kvinnofrid, Basprogram om våld mot barn och unga från Barnafrid, och Webbkurs heder från länsstyrelserna, samt Sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel från Jämställdhetsmyndigheten.	Alla verksamheter som möter barn unga och vuxna inklusive arbetsgivare	» Att bli självförsörjande i baskunskaper om mäns våld mot kvinnor.
Ett strukturerat, strategiskt och långsiktigt arbete mot våld behöver utvecklas 	☐ Använda våldsförebyggande metoder och arbetssätt med fokus på våldsutövare och maskulinitetsnormer, så som: Handboken Inget att vänta på, En kommun fri från våld, MVP, Stopp min kropp, Rätt att veta, Bygga Broar eller VIP.	Familjecentraler, förskola, skola, öppen fritidsverksamhet, elevhälsa, ungdomsmottagningar, föreningsliv, civilsamhällesorganisationer - verksamheter som möter barn, unga och vuxna	» Säkerställa att det finns genusförändrande ansatser i det våldspreventiva arbetet.
Svagt fokus på de skydds- och riskfaktorer som forskningen visar vad gäller våld 	☐ Tidigt förebyggande insatser, samt insatser som bedrivs på flera arenor (se socioekonomiska modellen) och nivåer (universell, selektiv och indikativ) samtidigt.	Familjecentraler, förskola, skola, öppen fritidsverksamhet, elevhälsa, ungdomsmottagning, föreningsliv, civilsamhällesorganisationer - verksamheter som möter barn, unga och vuxna	» Identifiera vilka faktorer ni kan påverka genom era insatser. » Identifiera aktuella samverkansaktörer.
Kvinnors rädsla och otrygghet i det offentliga rummet är större än mäns rädsla och otrygghet. 	☐ Samhällsplanering utifrån ett trygghetsskapande, brottsförebyggande och jämställt perspektiv.	Kommun, Region, näringslivsaktörer	» Minskad känsla av otrygghet.
Jämställdhetsperspektivet synliggörs inte tillräckligt i brottsförebyggande insatser 	☐ Använd könsuppdelad statistik och ett jämställdhetsperspektiv i lägesbild och åtgärdsplan i det brottsförebyggande arbetet. ☐ Arbeta systematiskt med att höja kunskap om könsmaktssystem och jämställdhet, genus, och mäns våld mot kvinnor. ☐ Prioritera området i brottsförebyggande lägesbild och åtgärdsplan.	Kommun, Polismyndigheten	» Minskad känsla av otrygghet, ekonomisk jämställdhet, jämställd arbetsmarknad, utbildning. » Målgruppsanpassade analyser och insatser som ger avsedd effekt.

Att ansluta sig till strategin

Genom att ansluta sig till strategin gör varje verksamhet ett medvetet val för att arbeta verksamhetsanpassat utifrån strategin. Verksamheten tar ansvar för att:

- Fatta ett ledningsbeslut om jämställdhetsintegrering
- Ta fram insats,- och/eller handlingsplan
- Meddela namn på kontaktperson som ska fungera som länk mellan verksamhet och länsstyrelsen
- Synliggöra utveckling i dialog med Länsstyrelsen och i samverkansmöten
- Följa upp arbetet vart tredje år

Anslutning sker via webbplatsen
www.ettjamstalltkalmarlan.nu

TILL ANSLUTNA VERKSAMHETER ERBJUDER LÄNSSTYRELSEN:

- Processtöd för implementering av strategi och stöd för att ta fram insatsplan
- Tips på metodstöd och vägledningar för arbetet
- Plats i nätverk och erfarenhetsutbyte
- En logga, Gender EQ, som verksamheten kan använda för att visa tillhörighet för det regionala arbetet
- Publicering på länsstyrelsens webbplats
- Nyhetsbrev och omvärldsspaning

Skanna QR-koden och
du kommer till sidan:
[ettjamstalltkalmarlan.nu](http://www.ettjamstalltkalmarlan.nu)

Att följa upp strategin

Länsstyrelsen har uppdrag att följa upp arbetet med att uppnå mål, delmål i de fokusområden som finns i strategin. Det gör vi genom att följa statistik som beskriver regional utveckling och följa upp arbetet med hur det går för anslutna verksamheter. Det genomförs vart tredje år genom dialog och kvalitativa uppföljningar.

Vi mäter genom indikatorer för:

- Antal anslutna verksamheter
- Antal genomförda insatser som har bäring på de jämställdhetspolitiska delmålen
- Antal handlingsplaner
- Länets aktörer har ett eget ansvar att, utifrån sina respektive ansvarsområden, följa upp arbetet med strategins fokusområden och inriktningar. Uppföljning utifrån ett jämställdhetsperspektiv bör utgå från:
- Könsuppdelad statistik
- Lokala och regionala indikatorer och nyckeltal i relation till jämställdhetsmål
- Analys av effekter för insatser inom ramen för de regionala fokusområdena

Länsstyrelsen kan vid behov genomföra länsövergripande analyser och kartläggningar för att ge en samlad bild av jämställdhetsarbetets utveckling i länet. Länsstyrelsen redovisar årligen interna och externa insatser för att integrera jämställdhet genom årsredovisningar som skickas till regering och myndigheter.

Avslutning

Jämställdhet är bra för alla. Jämställdhet innebär att du som individ får goda möjligheter till självständighet, utveckling och hälsa – oavsett vad och vem du är. Men jämställdhet bidrar också till att verksamheten uppfyller krav på kvalitet och blir effektiv. Med visionen om ett jämställt Kalmar län kan ni utveckla er verksamhet utifrån där ni befinner er just nu.

Lycka till med ert viktiga arbete och glöm inte att vi gör detta tillsammans!

LÄR DIG MER OM JÄMSTÄLLDHET I KALMAR LÄN

Gå in på den regionala jämställdhetssajten ettjamstalltkalmarlan.nu

Där finns kontaktuppgifter, statistik och tips för ditt viktiga arbete. Där ansluter du din verksamhet till den regionala strategin och visar att du ställer dig bakom arbetet.

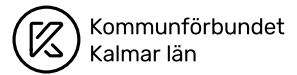
Du hittar även information och fakta på regionkalmar.se

INFORMATION OM JÄMSTÄLLDHET I SVERGIE

Makt, mål och myndighet regeringen.se

Jämställdhet i Sverige jamstalldhetsmyndigheten.se

Anslutna verksamheter

Bilaga 1

Bakgrund

Ett sammanhållande arbete med jämställdhetspolitiken – Länsstyrelsens uppdrag och roll

Sedan 1994 har Länsstyrelsen en central roll för att jämställdhetspolitiken ska få effekt på regional och lokal nivå i Sverige. Länsstyrelserna ska samordna arbetet i länet, stödja verksamheter och utveckla arbetet med jämställdhet på regional nivå.

2004 fick Länsstyrelsen även ett särskilt uppdrag att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Uppdraget stärktes 2017 genom en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Länsstyrelsen har samordningsansvar regionalt i genomförandet.⁹

År 2022 kom regeringen med en särskild förordning för Länsstyrelsens arbete med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.¹⁰ Förordningen säger bland annat att Länsstyrelsen ska ta fram regional och sektorsövergripande strategi och handlingsplan för området.

Länsstyrelsen Kalmar län har valt att ta fram en gemensam strategi för båda uppdragen, att integrera jämställdhet och motverka mäns våld mot kvinnor, i syfte att främja ett sammanhållet jämställdhetsarbete. Till strategin Ett jämställt Kalmar län har vi lagt Handlingsplan för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor som bilaga.¹¹

Foto Linda S (årskurs 3, samhällsprogrammet, Stagnellusskolan 2012).

⁹ En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor - ([regeringen.se](https://www.regeringen.se))

¹⁰ Förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor | Sveriges riksdag ([riksdagen.se](https://www.riksdagen.se))

¹¹ Se mer under rubriken "Det nationella jämställdhetspolitiska målet" ([regeringen.se](https://www.regeringen.se))

Jämställdhet kopplat till andra mål och styrdokument

Utöver de nationella jämställdhetspolitiska målen finns också andra mål och överenskommelser som Sverige ska arbeta med att uppnå. Dessa påverkar arbetet med jämställdhet.¹²

Agenda 2030

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling. De mål som jämställdhet främst berör är:

Mål 3: Hälsa och välbefinnande

Mål 4: Utbildning

Mål 5: Jämställdhet

Mål 8: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Mål 10: Minskad ojämlikhet

Mål 16: Fredliga och inkluderande samhällen

2015 antog världens länder Agenda 2030, med 17 globala mål, för att uppnå en fredlig och hållbar utveckling till 2030. De globala målen i agendan ska utjämna världens ojämlikhet, förverkliga de mänskliga rättigheterna och utrota extrem fattigdom och lösa klimatkrisen. Målen är odelbara och gäller alla människor i alla länder, utifrån sina olika förutsättningar. Jämställdhet är tvädelat när det gäller Agenda 2030, dels behöver alla mål jämställdhetsintegreras som en kvalitativ aspekt men jämställdhet är även ett specifikt mål i sig.

¹² globalamalen.se/om-globala-malen

Mänskliga rättigheter på nationell och internationell nivå

De mänskliga rättigheterna är det juridiska system som styr vad det offentliga ska uppfylla och främja gentemot individen. Det innebär att det offentliga ska respektera, främja, uppfylla och skydda varje människas möjlighet att använda och få sina mänskliga fri- och rättigheter tillgodosedda. Genom att Sverige bland annat antagit Agenda 2030 har vi förbundit oss att följa FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Sverige har även integrerat den Europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna i svensk grundlag.¹³

CEDAW – FN:s Kvinnokonvention

FN:s kvinnokonvention, The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), är en av nio FN-konventioner för mänskliga rättigheter. Målet med kvinnokonventionen är att eliminera alla former av diskriminering av kvinnor och flickor. Enligt konventionen ska stater som antagit konventionen garantera att kvinnor och män, flickor och pojkar har samma rättigheter och möjligheter.¹⁴ Sverige undertecknade och ratificerade konventionen 1980.

Istanbulkonventionen

Istanbulkonventionen är juridiskt bindande om våld mot kvinnor och flickor i Europa och stadgar att avskaffandet av våld mot kvinnor och flickor är nödvändigt för att kunna uppnå jämställdhet. Konventionens syfte är att skydda kvinnor och flickor mot alla former av våld och att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och flickor och våld i hemmet, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Den syftar också till att motverka alla former av våld i nära relationer mot barn, mot HBTQI+-personer samt mot nationella minoriteter. Sverige undertecknade och ratificerade konventionen 2014.

Barnkonventionen

Barnkonventionen sedan är 2020 lag i Sverige. Konventionen fastställer att barnets bästa ska vara en självklar del i allt arbete som rör barn. Syfte med konventionen är att stärka barnets rättsliga status genom att tydliggöra att barn är rättighetsbärare. I barnkonventionen lyfts viktiga jämställdhetsrättigheter som t.ex. ickediskriminering, rätt till delaktighet, information, utveckling och rätt till en vardag fri från våld.

¹³ Regeringsformen kapitel 2, Grundläggande fri- och rättigheter, (riksdagen.se)

¹⁴ UN Women Sverige Kvinnokonventionen - The Convention of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) (www.unwomen.org)

CEMR-deklarationen

CEMR¹⁵-deklarationen är den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar på regional och lokal nivå. Deklarationen omfattar både politiskt arbete, arbetsgivarfrågor och invånarservice i kommun och region. I Kalmar län har Borgholm, Emmaboda, Kalmar, Nybro, Västervik samt Region Kalmar län undertecknat deklarationen.¹⁶

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen¹⁷ från 2009 består av två delar: förbud mot att diskriminera och krav på att arbetsgivare och utbildningssamordnare förebygger diskriminering genom aktiva åtgärder. De två delarna ska förebygga diskriminering och ge upprättelse till personer som diskrimineras. I grund och botten handlar diskriminering om att en enskild individ behandlas sämre än någon annan i en jämförbar situation och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna: kön, könsidentitet eller könsuttryck, sexuell läggning, ålder, etnicitet, funktionsförmåga samt religion eller annan trosuppfattning.

Regional utvecklingsstrategi för Kalmar län

Den regionala utvecklingsstrategin Klimat att växa i är grundad i FN:s 17 globala hållbarhetsmål och definierar fyra prioriterade utvecklingsområden för Kalmar län: Delaktighet, hälsa och välbefinnande, God miljö för barn och unga, Hållbar samhällsplanering, Stärkt konkurrenskraft. Dessa utvecklingsområden har stor bäring på arbete med att uppnå jämställdhet eftersom det påverkar villkor för grupper av män och kvinnor, pojkar och flickor i Kalmar län.

15 Council of European Municipalities and Regions (www.ccre.org)

16 CEMR-deklarationen (skr.se) | SKR; » Find a signatory - Observatory of the European Charter (charter-equality.eu)

17 Diskrimineringslag (2008:567) Svensk författningssamling 2008:2008:567 t.o.m. SFS 2022:848 - (riksdagen.se)

En tillbakablick på strategiperiod 2017-2023 - Att bygga en struktur för arbetet

Länsstyrelsens arbete under strategiperioden 2017-2022 har lagt grunden för en struktur för samordning och samverkan i länet. För att arbetet med jämställdhetsintegrering ska få fäste och ge resultat behövs goda samverkansstrukturer mellan aktörer i länet. Det behövs stöd för aktörer som har möjlighet att göra skillnad i organisationer och för den individuella medborgaren i länet.

Länsstyrelsens arbete har bland annat inneburit att bygga upp strukturer för olika nätverk, som ger möjlighet till kunskap, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte. Det gäller bland annat Pedagognätverk för jämställdhetsuppdrag i förskola och skola, Ambassadörskap för arbete mot våld, Förebyggandenätverk, Nätverk mot våld samt ett övergripande folkhälsonätverk där uppdrag om mänskliga rättigheter, tillgänglighet, jämställdhet och ANDTS ingår.

Länsstyrelsen har byggt upp årshjul med externa, återkommande event som innebär kunskaps- och kompetenshöjande inslag såsom Internationella kvinnodagen, Internationella mansdagen och Jämställdhetsdagen, utbildningsinsatser när det gäller att identifiera riskutsatthet för våld att uppmärksamma sociala hållbarhetsfrågor via sociala medier och skapa hållbara rutiner för behovsanpassat stöd för länets aktörer.

Länsstyrelsen har arbetat fram grundutbildningar och verktyg för stöd (exempelvis Webbutbildning Basutbildning Jämställdhetsintegrering, Vägledning för jämställdhetsintegrering) och erbjuder rutinmässigt utbildningar och verktyg samt återkommande uppmärksamhetsveckor (Pride och En vecka fri från våld) och kampanjer (Det finns våld).

Ett system för anslutning skapades under 2017 och målet med att ansluta alla kommuner, förbund och region i länet uppnåddes 2021. Arbetet med att få fler anslutningar pågår kontinuerligt fram till 2027, med fokus på näringsliv och civilsamhälle samt myndigheter.

Länsstyrelsen har tagit fram en specifik jämställdhetssajt där aktörer också ansluter sig till den regionala jämställdhetsstrategin. Där finns information om processer och kunskapsstöd med tillhörande blogg för aktualiteter och lärande. För att synliggöra och följa utvecklingen i länet har länsstyrelsen och Region Kalmar län, i samverkan, tagit en modul för jämställdhetsstatistik. Enheten för social hållbarhet sprider även metoder, nyheter, rapporter och kampanjer via olika nyhetsbrev (jämställdhet, integration, mäns våld mot kvinnor, barn och unga) som går ut brett i länet.

Barn och unga är en prioriterad fokusgrupp och där har regionala strukturer för samverkan kring barn och ungas byggts upp, främst genom arbetet med barnrätt och barn och ungas delaktighet samt sammanställning av statistik på kommunnivå om barn- och ungas uppväxtvillkor. Detta kopplas samman med arbetet med jämställdhet på ett tydligt sätt genom att synliggöra mål och förtydliga jämställdhetsanalyser. Länsstyrelsen har byggt upp en struktur gentemot förskola och skola genom att samordna ett regionalt nätverk med fokus på skolan och förskolans jämställdhetsuppdrag. Arbetet med pedagognätverket kopplas till uppdrag om folkhälsa och mäns våld vill skapa förutsättning för jämställdhetsintegrering och genuspedagogik.

Utifrån Handlingsplan för våld har processer för En kommun fri från våld skapats, och 2023 har åtta av länets kommuner utbildats via satsningen. Arbetet med att integrera ett genusförändrande och våldsförebyggande arbetssätt i skola via MVP och MVP fritid (Mentors in Violence Prevention) sker kontinuerligt inom skola och fritid.

Foto: Rebecca Adén

Bilaga 2

Verktyg och metoder

Jämställdhetsintegrering som strategi

Jämställdhetsintegrering är regeringens strategi för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet. Att integrera jämställdhet innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska vara en del i alla verksamhetsområden och i ordinarie system. Inte som ett separat projekt. Jämställdhet ska finnas i beslutsfattande, planering, genomförande, uppföljning och utveckling. Jämställdhet ska finnas med i hela styrkedjan och involvera alla verksamheter. På så vis fungerar jämställdhetsintegrering som ett verktyg för att uppnå jämställdhet. Förändring skapas i två riktningar. Dels ”uppifrån och ner” genom tydliga mål och strukturer utifrån regeringens jämställdhetspolitiska mål, men också ”nerifrån och upp” genom en dynamisk rörelse mellan medarbetare och mellan nivåer av beslutsfattande i en organisation.

I arbetet för att integrera jämställdhet är det viktigt att använda ett rättighetsbaserat arbetssätt. Det innebär att principer om jämlikhet, icke-diskriminering, delaktighet och inflytande, transparens och ansvar säkerställa och främja mänskliga rättigheter.¹⁸

För att jämställdhetsintegreringen ska bli effektivt behövs både kunskap om jämställdhet och ojämställdhetsproblem. Ett systematiskt jämställdhetsarbete bidrar till att synliggöra och analysera ojämställdhet och skapar förändring som ska leda till ett jämställt samhälle. Men det krävs att arbetet är förankrat

i ledningsgrupper. Det övergripande ansvaret för jämställdhetsintegreringen ligger hos chefer och ledare. Tillsammans med tydlig förankring i hela organisationen skapas förutsättningar för ett kontinuerligt arbete där jämställdhet är en integrerad del. För att nå effekt behöver mål konkretiseras på verksamhetsnivå och följas upp.¹⁹

Intersektionalitet

Jämställdhetspolitiken är formulerad utifrån en tvåkönsmodell, det vill säga kvinnor och män. Det finns dock personer som varken identifierar sig som man eller kvinna. En sådan uppdelning kan vara problematisk om man inte lägger på fler maktordningar, som till exempel etnicitet och/eller ålder. Målet med arbetet är att kön och könsidentitet inte ska ha betydelse för enskildas möjligheter att forma samhället och sina egna liv. I ett praktiskt arbete med jämställdhet är det därför viktigt att med hjälp av könsuppdelad statistik, kartläggningar och analyser synliggöra ojämställdhet.

I det strategiska jämställdhetsarbetet behövs intersektionella perspektiv för att lyfta fram hur olika maktordningar påverkar människors olika förutsättningar och behov inom en målgrupp. En intersektionell analys är ett viktigt redskap för att för att göra mer riktade satsningar som kan få målriktad effekt. Att tänka ”Alltid kön, men inte bara kön” kan vara en bra start!²⁰

Illustration: Simon Camillo

18 Metodstöd för ett rättighetsbaserat arbetssätt (lansstyrelsen.se/kalmar).

19 Planera, organisera och följa upp. Vägledning för jämställdhetsintegrering i myndigheter. (2022) Jämställdhetsmyndigheten. s. 7, 12 (jamstalldhetsmyndigheten.se)

20 Intersektionalitet och jämställdhet (jamstalldhetsmyndigheten.se)

Områden att integrera

Integreringsuppdraget innebär att jämställdhet ska vara en naturlig del i alla sakfrågor och processer i kärnverksamheten. Det kan vara svårt att identifiera områden att integrera. Här följer en lista på områden vi ofta hittar ojämställdhet i och värt att börja ett förändringsarbete i. Områdena hänger ihop

med de olika jämställdhetspolitiska delmålen men är kopplade till processer som bidrar till att uppnå systematik i arbetet. Tänk på att göra ett medvetet urval. Alla kan inte göra allt på samma gång! Och tänk på att en insats kan ha positiv påverkan på flera jämställdhetsdelmål.

OMRÅDEN

- ☐ Specialpedagogiska insatser inom skola
- ☐ Osynligt arbete på arbetsplats
- ☐ Upplevelse av trygghet
- ☐ Resvanor och rörelsemönster
- ☐ Deltagande i föreningsliv, demokratiska processer, öppna mötesplatser och idrott/kulturaktivitet
- ☐ Utvecklingsmöjligheter för elever och personal skola och på arbetsplats
- ☐ Hjälpmedel och beviljade insatser i omsorg och hemtjänst
- ☐ Uttag av och normer kring föräldraledighet och Vab
- ☐ Jargong, skämt, språk och beteenden i skola och på arbetsplatser.
- ☐ Löneutveckling, rekrytering och anställningsformer
- ☐ Upplevelse av hälsa, kapacitet, arbetsmiljö och tillit ex medarbetarenkäter/elevenkäter
- ☐ Budget, projekt och bidrag
- ☐ Representation på chefsnivå och i arbetsgrupper med mandat
- ☐ Resurser för jämställdhetsarbetet

EN CHECKLISTA FÖR SYSTEMATIK

Med checklisten kan verksamheten testa hållfasthet för ett förändringsarbete och systematik för integreringsarbetet.

1. Den politiska församlingen tar beslut om jämställdhetsintegrering.
2. Den politiska ledningen efterfrågar resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering.
3. Högsta cheferna tar ansvar och ger förutsättningar för jämställdhetsintegrering.
4. Jämställdhet synliggörs i hela styrkedjan – styrande dokument, mål, budget och uppföljning.
5. Organisationen redovisar all individbaserad statistik med kön som indelningsgrund tillsammans med fler variabler där det är relevant och möjligt.
6. För att identifiera och synliggöra ojämställdhet analyserar organisationen den könsuppdelade statistiken.
7. I beslutsunderlag finns en beskrivning av konsekvenser för olika grupper av kvinnor, män, flickor och pojkar.
8. För att åtgärda ojämställdhet och ojämlikhet arbetar organisationen med systematiska förbättringar i ordinarie verksamhet.
9. Jämställdhetsintegreringen leder till konkreta och hållbara förbättringar.
10. Organisation har en kultur som stödjer lärande vilket gynnar jämställdhet och jämlikhet.

Verksamheter i Kalmar län bedriver ett systematiskt arbete med jämställdhetsintegrering

- Systematik och hållbarhet i processer
- Antal handlingsplaner

Fler tips och konkreta verktyg hittar du på följande webbplats ettjamstalltkalmarlan.nu

TIPS

Mål och myndighet, SOU - En effektiv styrning av jämställdhetspolitiken [regeringen.se](https://www.regeringen.se)

Minska det ekonomiska gapet [regeringen.se](https://www.regeringen.se)

Etablering för fler jamstalldhetsmyndigheten.se

Ojämna insatser för jämställdheten jamstalldhetsmyndigheten.se

Jämställd skola skr.se

Så ska fler välja jobb i välfärden – Förslag för att motverka könsbundna studie- och yrkesval (2023:11) jamstalldhetsmyndigheten.se

En fråga om tid – Statistiska centralbyrån scb.se

Kvinnor och män i politiken – Sveriges Kommuner och Regioner skr.se

Kontroll, inflytande och delaktighet. Fördjupat resultat för Folkhälsan i Sverige – Folkhälsomyndigheten folkhalsomyndigheten.se

Jämställdhet i näringslivet jamstalldhetsmyndigheten.se

Jämställda arbetsplatser, Arbetsmiljöverket av.se

Kan arbetsplatsen vara trygg när hemmet inte är det? jamstalldhetsmyndigheten.se

Hur jämställda är arbetsvillkoren i kommuner och regioner? lansstyrelsen.se/kalmar

UTBILDNINGAR

Länsstyrelsen Kalmar län, Basutbildning Jämställdhetsintegrering lansstyrelsen.se/kalmar

Jämställdhetsmyndigheten webbutbildning.jamstalldhetsmyndigheten.se

Nationellt centrum för kvinnofrid nck.uu.se

VÄGLEDNINGAR

Jämställdhetsmyndigheten jamstalldhetsmyndigheten.se

SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER

Med öppna ögon - en guide till jämställd socialtjänst skr.se

Metodstöd för att kartlägga våld, Brottsförebyggande rådet jamstalldhetsmyndigheten.se

Blicka inåt skr.se

Vägledning Jämställdhetsintegrering skr.se

Jämställd upphandling skr.se

Jämställd kommunikation skr.se

EKONOMI OCH BUDGET

Jämställt utfall? Metodmaterial för att granska budget och verksamhet ur ett jämställdhetsperspektiv sverigeskvinnoorganisationer.se

Följ pengarna Gender Budgeting sverigeskvinnoorganisationer.se

Indikatorer för jämställdhet

Jämställdhetspolitiken styrs i hög utsträckning av mål- och resultatstyrning. Indikatorer som visar utvecklingen av jämställdhet är en hjälp för att kunna följa och analysera utvecklingen mot målen på ett systematiskt sätt. Statistiska centralbyrån (SCB) har på uppdrag av regeringen tagit fram indikatorer för samtliga jämställdhetspolitiska mål.

En indikator är en mätbar företeelse som visar eller indikerar ett tillstånd och mäter en avgränsad del av ett mål. Valet av indikatorer innebär en operationalisering av målet och jämställdhetsområdet. Genom att följa indikatorers utveckling över tid ges en uppfattning om i vilken riktning det som följs utvecklas. Indikatorerna är framtagna på övergripande nivå men kan också användas på lokal nivå genom att anpassas till varje verksamhet.

Det är dock viktigt att ha med sig att allt inte kan mätas genom fastställda indikatorer. Ibland kan det behövas andra sätt att beskriva utvecklingen. Till exempel genom samtal och att sammanställa upplevelser.

Här följer ett urval av framtagna könsuppdelade indikatorer på nationell nivå:

Mål 1

Makt och inflytande

- » Valdeltagande i allmänna val
- » Förtroendeuppdrag i kommuner och region
- » Ordförande, Kommun- och regionstyrelser
- » Styrelser och ledning i börsföretag
- » Chefer i privat och offentlig sektor efter typ av chef
- » Professorer vid universitet och högskolor

Mål 2

Ekonomisk jämställdhet

- » Löne- och näringsinkomst
- » Disponibel inkomst
- » Chefer i privat och offentlig
- » Ekonomiskt bistånd och försörjningshinder
- » Ersatta dagar för vård av barn
- » Kvinnors lön som andel (%) av mäns lön efter sektor före och efter standardvägning.
- » De 30 största yrkena
- » Grad av könsdominans på arbetsmarknaden
- » Faktisk och vanligen arbetad tid i genomsnitt per vecka efter hushållstyp
- » Arbetslöshet och sysselsatta efter sysselsättningsgrad
- » Orsak till deltidsarbete
- » Personer med sjuk- och aktivitetsersättning
- » Nystartade företag

Mål 3
Jämställd utbildning

- » Meritvärde Behörighet till gymnasieskola
- » Elever på gymnasieskolan efter program
- » Betygspoäng för elever på gymnasieskolan med slutbetyg
- » Elever som började gymnasieskolan hösten 20xx och som inte har slutfört studierna inom fyra år efter bakgrund
- » Elever med grundläggande behörighet till studier på högskolenivå
- » Examina på grundnivå och avancerad nivå i högskolan
- » Barn 12-18 år som ofta är stressade på grund av läxor eller prov

Mål 4
Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

- » Ersatta dagar för vård av barn
- » Genomsnittlig tidsanvändning för personer i åldern 20–64 år
- » Tid för obetalt arbete
- » Sysselsatta 20–64 år efter ålder och hel- respektive deltid
- » Sysselsatta 20–64 år som arbetar deltid av orsak som vård av barn och vård av vuxen anhörig/släktning
- » Personer med närståendepenning
- » Mottagare av vårdbidrag

Mål 5
Jämställd hälsa

- » Självskattad hälsa
- » Ohälsotal
- » Sjukpenningtal
- » Nedsatt psykiskt välbefinnande
- » Andel unga i åldern 16–29 år som uppger att de, i skolan, fått de kunskaper de behöver för att ta hand om sin egen sexuella hälsa
- » Personer som röker/ snusar dagligen efter ålder
- » Riskkonsumenter av alkohol efter ålder
- » Fysisk aktivitet per vecka
- » Pågående sjukfall på grund av anpassningsstörningar och reaktion på svår stress
- » Dödsorsak
- » Bristningar vid vaginal förlossning
- » Personer med insats enligt LSS

Mål 6
Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

- » Personer som känner oro för att utsättas för överfall, misshandel, våldtäkt, sexuella övergrepp efter ålder
- » Personer som känner sig otrygga vid utevistelse sen kväll efter ålder
- » Personer som väljer en annan väg eller färdväg på grund av oro att utsättas för brott efter ålder
- » Personer utsatta för misshandel efter plats
- » Personer utsatta för misshandel efter relation till förövaren
- » Personer utsatta för hot
- » Anmäld misshandel, grov kvinnofridskränkning, våldtäkt
- » Anmälda köp av sexuell tjänst respektive sexuell handling av barn
- » Lagförda efter huvudbrott

Bilaga 3

Att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor Regional handlingsplan för Kalmar län 2024-2026

MÄNS
VÅLD
MOT
KVINNOR

Ett Kalmar län
fritt från våld

Länsstyrelsen
Kalmar län

Inledning

Varje år dödas cirka 15 kvinnor av en man som kvinnorna är i eller har haft en relation med.¹

Våld i nära relationer förekommer i hög utsträckning. Drygt var femte person i befolkningen har någon gång i livet varit utsatt för våld i en nära relation. Kvinnor är särskilt utsatta – drygt var fjärde kvinna jämfört med var sjätte man.²

Cirka 10 procent av alla barn i Sverige har upplevt våld i hemmet någon gång.³ Sexuella övergrepp mot barn, främst digitala övergrepp har från 2016, ökat från 20 procent till 28 procent.⁴ Forskning visar att en av de starkaste riskfaktorerna för att både utöva och utsättas för våld är att ha upplevt våld i barndomshemmet. Nästan 60 procent av ungdomar i åldern 15–19 år har varit utsatta för våld eller trakasserier i den egna kärleksrelationen. Den tydligaste könsskillnaden var att tjejer rapporterade om utsatthet för upprepat våld. Medan killar rapporterade om utsatthet som i större utsträckning handlade om enstaka tillfällen.⁵ Våld leder till våld. Det föranleder ett särskilt fokus på barn och ungas rättigheter och rätt till frihet från våld.

Socialstyrelsen uppskattar att det i Sverige lever cirka 68 000 flickor och kvinnor med konsekvenserna av könsstympning. Antalet flickor som riskerar att utsättas för könsstympning uppskattas till mellan 13 000 och 23 000.⁶ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor beräknar att cirka 70 000 personer i åldern 16–25 år i Sverige inte helt fritt kan välja vem de vill gifta sig med. Det motsvarar 6,6 procent av unga kvinnor och 3,8 procent av unga män.⁷ Omkring var femte orosanmälan 19 procent är relaterad till våld i nära relation, mot vuxna eller mot barn. Här ingår våld som är fysiskt, psykiskt och/eller bevittnat, samt skada eller övergrepp. Andelen orosanmälningar som rör våld varierar från 16 till 22 procent i kommuner av olika storlek. Det är vanligare att anmälningsorsaken är relaterad till föräldrar eller vårdnadshavares problematik (40 procent) än till barnet självt (28 procent) enligt resultat från 2021.⁸

1 Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2018-2021.

2 Brott i nära relationer – en nationell kartläggning. Brå, 2014

3 Handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) 2022.

4 Våld mot barn 2022 – en nationell kartläggning, Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

5 Youth Intimate Partner Violence in Sweden: Prevalence and Young People's Experiences of Violence and Abuse in Romantic Relationships, 2021.

6 Uppskattning av antal kvinnor och flickor i Sverige 2021 som kan ha varit utsatta eller riskerar att utsättas för könsstympning, Socialstyrelsen.

7 Gift mot sin vilja, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2009.

8 Anmälningar om barn som fara illa eller misstänks fara illa 2021, Socialstyrelsen

Fler kvinnor med funktionsnedsättning har blivit utsatta för sexuellt eller fysiskt våld i barndomen jämfört med kvinnor utan funktionsnedsättning. Det är också vanligare att kvinnor med funktionsnedsättning har blivit utsatta för fysiskt våld i vuxen ålder, jämfört med kvinnor utan funktionsnedsättning.⁹

Hbtqi-personer riskerar att utsättas för våld i nära relationer och kränkningar på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Flera studier visar att hbtqi-personer i stor utsträckning utsätts för våld, inklusive partnervåld och sexuellt våld. I studier om våld mot personer med sexuell minoritetsidentitet visar sig våldet mot bisexuella kvinnor vara särskilt omfattande. Studier har presenterat relativt höga siffror för partnervåld mot transpersoner. Hbtqi-personer som växer upp i en hederskontext lyfts fram som mycket utsatta. På detta område är antalet studier och kartläggningar ännu ytterst begränsat. Diskriminering och stigmatiserande attityder bidrar till att försvåra för våldsutsatta hbtqi-personer att söka hjälp och anmäla förövaren. Den heterosexism, homo-, bi- och transfobi som finns i samhället kan utnyttjas av den våldsutövande partnern.¹⁰

Kriminalstatistiken visar inte en helhetsbild av hur utbrett våldet är eftersom det finns ett mörkertal enligt Brå. Hur stort mörkertalet är varierar också, bland annat beroende på skillnader i anmälningsbenägenheten mellan olika typer av brott. Till exempel är anmälningsbenägenheten vid sexualbrott särskilt låg i jämförelse med andra brottstyper.

Våldet innebär stora samhällskostnader för bland annat hälso- och sjukvården, rättsväsendet, socialförsäkringar och det sociala välfärdssystemet. Varje år uppskattas de svenska kostnaderna för könsrelaterat våld mot kvinnor, förlorad livskvalitet inkluderat, till 39,7 miljarder kronor.¹¹

Det behövs ett sektorsövergripande arbete för att länets verksamheter ska kunna möta de utmaningar mäns våld mot kvinnor innebär, och för att säkerställa att kvinnor och män, flickor och pojkar, har samma rätt och möjlighet till personlig integritet. Handlingsplanen ska ge kraft till handling på regional och lokal nivå med målet att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Särskilt viktigt i detta arbete är barns rättigheter, särskilt sårbara grupper och tidiga våldsförebyggande insatser.

9 Våld mot personer med funktionsnedsättning, Myndigheten för delaktighet, 2023. Våld mot hbtqi-personer – en forsknings- och kunskapsöversikt, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), 2018.

10 Våld mot hbtqi-personer – en forsknings- och kunskapsöversikt, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), 2018.

11 Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck, SOU 2015:55.

Denna regionala handlingsplan är framtagen av Länsstyrelsen Kalmar län i samverkan med Region Kalmar län och Kommunförbundet Kalmar län.

Kalmar 1 januari 2024

Länsstyrelsen Kalmar län

Kommunförbundet Kalmar län

Region Kalmar län

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra – Kalmar läns regionala handlingsplan för måluppfyllelse, delmål 6

Rätten att inte utsättas för mäns våld mot kvinnor är en fråga om demokrati, jämställdhet och grundläggande mänskliga rättigheter. Mäns våld mot kvinnor är ett omfattande samhällsproblem som orsakar stort fysiskt och psykiskt lidande för våldsutsatta vuxna och barn.

Vision och syfte

Visionen för handlingsplanen är "Ett Kalmar län fritt från våld". Handlingsplanen syftar till att främja samverkan bland länets berörda aktörer. Den visar på gemensamma målsättningar för det regionala och lokala arbetet för att motverka att våld uppstår och förbättra insatser till enskilda barn och vuxna.

Från plan till handling

Handlingsplanen pekar ut målsättningar för länets strategiska och operativa arbete mot mäns våld mot kvinnor. Den berör ett stort antal aktörer i länet med skilda uppdrag och förutsättningar. Alla mål i handlingsplanen relaterar inte till alla aktörer – en del är mer specifika medan andra är mer generella. Aktörer i länet uppmuntras att koppla relevanta mål från den regionala handlingsplanen till den egna verksamhetsplanen, och konkretisera målen med aktiviteter för sina respektive verksamheter. Förutsättningar för att handlingsplanen får ett värde är att medverkande aktörer själva ansvarar för att ta fram sina egna relevanta aktiviteter utifrån målen. Länsstyrelsen erbjuder processtöd i framtagandet av lokala verksamhetsplaner vid behov.

Strategiskt och operativt arbete

Länsstyrelsen Kalmar län bidrar genom att:

- Årligen ta fram en verksamhetsplan med aktiviteter utifrån länsstyrelsernas regeringssupplett och länets behov som bidrar till att den regionala handlingsplanen uppfylls.
- Årligen i samverkan med Kommunförbundet och Region Kalmar län inventera och genomföra utbildningar efter behov.
- I samverkan med berörda aktörer genomföra kunskapsdagar- och erfarenhetsutbyten i frågor som rör alla våldsområden inom mäns våld mot kvinnor.
- Sprida information om aktuell forskning, evidensbaserade metoder och nationellt framtagna kampanjer
- Skicka ut årlig enkät för kartläggning av verksamheternas arbete och sammanställa resultat av aktiviteter och resultat.

Region Kalmar län bidrar genom att:

- Informera länsstyrelsen om vilka målsättningar som den egna verksamhetens arbete ska bidra med i den regionala handlingsplanen
- Ta fram operativa relevanta delmål dit aktiviteter kan kopplas som integreras i verksamhetens övergripande målstruktur
- Informera om verksamhetens behov av aktiviteter till Länsstyrelsens årliga verksamhetsplan.
- Sträva efter att fortsätta vara självförsörjande kring baskunskap gällande våld i nära relationer, dess påverkan på hälsan och vårdens ansvar utifrån Socialstyrelsens föreskrift om våld i nära relationer

Kommunförbundet i Kalmar län bidrar genom att:

- Informera länsstyrelsen om vilka målsättningar kommunerna tagit ställning till att arbeta med i sina lokala handlingsplaner.
- Informera om kommunernas behov av aktiviteter kopplade till Länsstyrelsens årliga verksamhetsplan.
- Sprida information inom den egna verksamheten och de nätverk som drivs inom kommunförbundet och länsgemensam ledning om webbutbildningar, webbstöd, konferenser, utbildningsdagar, kampanjer med mera som skickas ut av länsstyrelsen.

Verksamheter anslutna till Kalmar läns regionala jämställdhetsstrategi kan bidra genom att:

- Informera länsstyrelsen om vilka målsättningar som den egna verksamhetens arbete bidrar med i den regionala handlingsplanen. Använda relevanta delmål dit aktiviteter kopplas och integreras i verksamhetens övergripande målstruktur.
- Möjliggöra att personal kan delta i relevanta erbjudanden utifrån Länsstyrelsens verksamhetsplan.
- På egen hand genomföra för verksamheten relevanta återkommande kunskapsdagar- och erfarenhetsutbyten i syfte att bli självförsörjande kring baskunskap.
- Sprida information inom den egna verksamheten om webbutbildningar, webbstöd, konferenser, utbildningsdagar, kampanjer med mera som skickas ut av länsstyrelsen.

De fyra målsättningarna i En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

**ETT UTÖKAT OCH
VERKNINGSFULLT
FÖREBYGGANDE ARBETE
MOT VÅLD**

**FÖRBÄTTRAD UPPTÄCKT
AV VÅLD SAMT STARKARE
SKYDD OCH STÖD
FÖR VÅLDSUTSATT
KVINNOR OCH BARN**

**EFFEKTIVARE
BROTTSBEKÄMPNING**

**FÖRBÄTTRAD KUNSKAP
OCH METODUTVECKLING**

Foto: Mostphotos

Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld

Målsättningar	Exempel på lokala aktiviteter	Årlig uppföljning
Likvärdig kunskap om universella våldsförebyggande metoder och arbetssätt med fokus på våldsutövare och maskulinitetsnormer	Implementera arbetssätt utifrån evidensbaserade metoder som exempel En kommun fri från våld, Mentoror i våldsprevention (MVP- skola, MVP fritid) Viktig intressant person (VIP), Bygga Broar, Rätt att veta med flera.	Länsstyrelsens kartläggning
Bidra till samverkan med civilsamhället och näringslivet kring det våldsförebyggande arbetet	Delta på lokala och regionala nätverksmöten, Utifrån problembild se över behov av samverkansavtal kring exempelvis Barnahus, Resurscentra, Idéburet offentligt partnerskap (IOP), kvinno- och brottsofferjourer Medborgarlöften, Samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF), Intimate Partner Violence Intervention (IPVI), RIKSAM, Sociala insatsgrupp (SIG), med flera.	Länsstyrelsens kartläggning
Främja ett fungerande systematiskt våldsförebyggande arbete	Systematiskt kartlägga våldet och målgrupperna inom den egna verksamheten. Se över lokala samverkansavtal mellan socialtjänst och relevanta aktörer. Ta fram riktlinjer utifrån ett arbetsgivarperspektiv (Gör det pratbart, Jämställdhetsmyndigheten)	Länsstyrelsens kartläggning, Socialstyrelsen öppna jämförelser-våld
Ökad kunskap om verkningsfulla förebyggande insatser för våldsutövare	Ta ställning till och implementera evidensbaserade metoder som ex. Predov, Alternativ till våld, Samtal om våld	Länsstyrelsens kartläggning, Socialstyrelsen öppna jämförelser-våld

Förbättrad upptäckt av våld samt starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn

Målsättningar	Exempel på lokala aktiviteter	Årlig uppföljning
Ökad medvetenhet att upptäcka och ge stöd till våldsutsatta.	Säkerställ aktuell skriftlig rutin om att ställa frågan om våld	Socialstyrelsen öppna jämförelser-våld
Ökat skydd och stöd för barn som bevittnat våld eller är utsatta för våld	Säkerställ att det finns aktuell rutin för att säkra barns skolgång i skyddat boende. Säkra biståndsbeslut för barn i skyddat boende	Socialstyrelsen öppna jämförelser-våld
Öka förutsättningar för myndighetssamverkan på lokal nivå.	Besluta om vilka återkommande nätverk och samverkansmöten som gäller för verksamheten	Länsstyrelsens årliga kartläggning
Alla våldsformer är synliggjorda och uppmärksammade	Se över att det finns lokal strategi, handlingsplan och aktiviteter som inkluderar alla våldstyper; våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel	Länsstyrelsens årliga kartläggning

Effektivare brottsbekämpning

Målsättningar	Exempel på lokala aktiviteter	Årlig uppföljning
Ökad kunskap om verkningsfulla förebyggande insatser /metoder för våldsutövare	Implementera evidensbaserade metoder som ex. Alternativ till våld, Samtal om våld, Predov, Intimate Partner Violence Intervention (IPVI)	Länsstyrelsens årliga kartläggning

Förbättrad kunskap och metodutveckling

Målsättningar	Exempel på lokala aktiviteter	Årlig uppföljning
Ökad kapacitet att efterleva och tillämpa befintligt regelverk	Se över att det finns aktuella rutiner i enlighet med Socialstyrelsen föreskrifter HSLF-FS 2022:39 (socialstyrelsen.se)	Länsstyrelsens årliga kartläggning, Socialstyrelsen öppna jämförelser-våld
Ökad användning av systematiskt kvalitetsarbete	Genomföra systematiska uppföljningar och egna kartläggningar	Socialstyrelsen öppna jämförelser-våld
Ökad självförsörjning i fråga om baskunskaper	Besluta om vilka nationella webbutbildningar samt egna basutbildningar som ska ingå vid introduktion av nyanställda samt specifika metodutbildningar som ex: Freda, Patriark, Sara, Alternativ till våld. Samtal om frihet, Samtal om våld, PREDOV, Viktig intressant person (VIP), föräldraskapsstöd med flera.	Länsstyrelsens årliga kartläggning
Ökad fördjupningskompetens (konferenser, föreläsningar och utbildningar utöver grundkurser)	Utöka personals kompetens efter hand ny forskning och kunskap tas fram	Länsstyrelsens årliga kartläggning samt Länsstyrelsens utskickade nyhetsbrev MVK

**Länsstyrelsen
Kalmar län**

www.lansstyrelsen.se/kalmar